PASCHALIS MARCI CARCANI F. Neapolitanus, vir praeſtantis ingenii, judiciique ſubacti, rebus politicis aeque ac litterariis expediendis aptiſſimus, impiger, laborioſus, fide, integritate, omnigena eruditione ſpectatiſſimus; adeo ſupra ceteros extitit, ut non ſolum ſuae aetatis nemo ei anteponeretur, ſed cum majoribus recte compararetur. Septennis patre orbatus, fratre ſtudioſiſſimo literarum uſus eſt magiſtro, a quo in omnibus diſciplinis, quibus informari ſolet puerilis aetas, eſt inſtitutus. Adoleſcentulus Marcellum Cuſanum tunc in Academia Neapolitana Juris Anteceſſorem, poſtea Archiepiſcopum Panhormitanum audivit; tantaque docilitate ingenii ea quae tradebantur, accipiebat, ut condiſcipulos omnes ad ſui aemulationem incitaret. In forum inde deſcendit, ac in Juriſprudentia tantum profecit, quantum ex pluribus cauſis elegantiſſime ſcriptis, atque editis intelligere eſt. At vero humanioribus literis adeo ſe mancipavit, ut earum venuſtate vehementer captus ex iis unis voluptatem ſibi quaeſierit. Novis adeo de argumentis lucubrationes adhuc juvenis confecit prope ſingulares, in quibus multa induſtria, & diligentia elucet, multa doctrina, quarum copia vix facta eſt iis, quibuscum a condiſcipulatu conjunctiſſime vixit, adeo laudem vel propriis quaeſitam meritis neglexit. Epiſtolae quamplurimae ab eo conſcriptae in ſuccum pene, & ſanguinem ipſum Tullium convertiſſe praeſeferunt. Poëmata (praeter quamplurima Italica) Graece Latineque concinnavit. Graecas literas in deliciis maxime habuit; idque vel ex eo conjici facile poterit, quod fere omnes Graecos auctores diligentiſſime perlegerit, & quamplurima eorum teſtimonia memoriter habuerit. Matheſin impenſe coluit, Medi-

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

cinam quoque attigit. Penitiorem antiquitatem, cui prae reliquis ſcientiis operam navavit, ſtrenuo labore, vetuſtiorum linguarum ope nemo felicius inluſtravit. Quare Bernardus Tanuſius, vir acerrimi judicii, juſſu Sereniſſimi Caroli III. Hiſpaniarum, tunc temporis Siciliarum Regis, e quindecimviris ad hoc delectis, ut effoſſa nuper veteris Herculanei monumenta illuſtrarent, eum ſelegit, cui quae quiſque pro re nata protuliſſet, digerenda committeret. Quod negotium ad unum, atque alterum omnino Picturarum tomum ita tranſactum eſt; exinde enim ipſi uni totum hoc onus incubuit, quod ad ultimum vitae ſpiritum mira felicitate per pomeridianas, ac ſubſecivas horas perduxit. Per idem temporis intervallum invitatus in regiis ſcriniis militatum venit, ubi Viris Ampliſſimis a Sanctioribus Regis Conſiliis, & ſecretis Tanuſio primum, ac deinde Joſepho Beccadellio de Bononia ſuam operam, induſtriam, diligentiamque probavit. Ex quo factum eſt, ut a ſecretis Supremi Senatus ad convellendos abuſus, ac totius publicae rei negotia expedienda conſtitueretur. Amicitia floruit pauciſſimorum exterorum, nam cum nominis ſui celebritatem maximopere declinaret, ac quemque plenius, & felicius quod ipſe moliretur exequi perſuaſum haberet, obſcurus quantum in ſe fuit delituit. Carolo III. Hiſpaniarum Regi, necnon Ferdinando IV., & Mariae Carolinae Auſtriacae feliciter imperantibus ſummopere fuit acceptus, quorum munificentiam non ille modo quandiu vixit, ſed poſt obitum liberi ejus ob ſuperſtitem patris memoriam cumulatiſſime experti ſunt. Ne in ſuo munere obeundo fidei & exiſtimationis ullum detrimentum faceret, graves inimicitias adire flocci fecit. Hic tot nominibus clarus ſolo commiſſi ſibi muneris gradu contentus ampliores dignitates, quae ei facile propter gratiam patuiſſent, non ſolum non eſt aucupatus, ſed maxima animi conſtantia reſpuit, nullaque in

re

re uſus eſt ea, niſi in deprecandis amicorum aut periculis, aut incommodis. Mira ejus comitas in amicorum conſeſſu, ſumma facilitas, & ſuavitas ſermonis tanta, ut appareret venuſtate, ac lepore quodam nativo non deſtitutum, ſed vel multiplicium negotiorum mole, vel natura ipſa ſic impellente, ad ſeveritatem atque aſperiorem vitae conſuetudinem inclinaſſe. Neminem tamen laeſit; & ſi quam injuriam acceperat, oblivisci, quam ulciſci maluit. Illuſtrium virorum dicta, ac praecepta in promptu habuit, quibus ad vitam rite, caſtigateque agendam uteretur. Cum propter ſuam gratiam augere poſſeſſiones avitas poſſet, novaſque comparare, amicique hortarentur ut liberis ſuis proſpiceret, Phocionis illud uſurpabat: *Si mei ſimiles erunt*, *idem hic agellus* (ad libros in diaeta ſua diſpoſitos digitum intendebat) *illos alet*, *qui me ad hanc dignitatem perduxit*: *ſin diſſimiles ſunt futuri*, *nolo meis impenſis illorum ali*, *augerique luxuriam*. Mirandum illud in hoc viro fuit, vel inter infinitas ſuas occupationes nullum diem temere praeteriiſſe, quo non aliquid de re antiquaria vel legeret, vel conſcriberet; & magnum illud Herculanenſium Antiquitatum opus, quod aliis curarum ſumma fuiſſet, huic laborum levamen erat. Tali modo cum tanta proſperitate uſus eſſet valetudinis, ut annis L. medicina non indiguerit; nactus eſt morbum αἱμοῤῥοΐδος, quo cum per treſdecim annos afflictatus fuiſſet, ſubito illius ſiſtente fluxu, tota vis morbi in pectus prorupit. Cum dolores accreſcere, febreſque augeri ſenſiſſet, in cubitum innixus: *Cum nihil*, inquit, *reliqui fecerim*, *quo convaleſcerem*, *reliquum eſt*, *ut egomet gravioribus negotiis conſulam*. Inde Eccleſiae Sacramentis rite ſuſceptis, confirmatiſque filiis, & conjuge luctu, ac moerore externatis, tanta conſtantia vocis & vultus ex hac vita diſcedere paratus tanquam ex hoſpitio non tanquam ex domo, ſolidaeque Chriſtianae pietatis non dubia praebens ſpecimina ex dirupta

pta vomica paucas poſt horas intercluſo vitae ſpiritu extinctus eſt IV. Idus Novembris aetatis ſuae anno LXIII. Hujus de morte ut palam factum eſt, diem illam ſic boni omnes ſunt proſecuti, ut lacrymis deſiderii futuri dolorem indicarent. Elatus eſt comitantibus omnibus collegis, atque in aedicula Divi Caroli Borromaei juxta viam Toletanam ſepultus eſt.

VA1
1544342